

Antikvarisk kontroll

Gravar och murrester på Södra Hestra kyrkogård

Schaktarbeten för el-ledningar på Södra Hestra kyrkogård

*Södra Hestra socken i Gislaveds kommun
Jönköpings län*

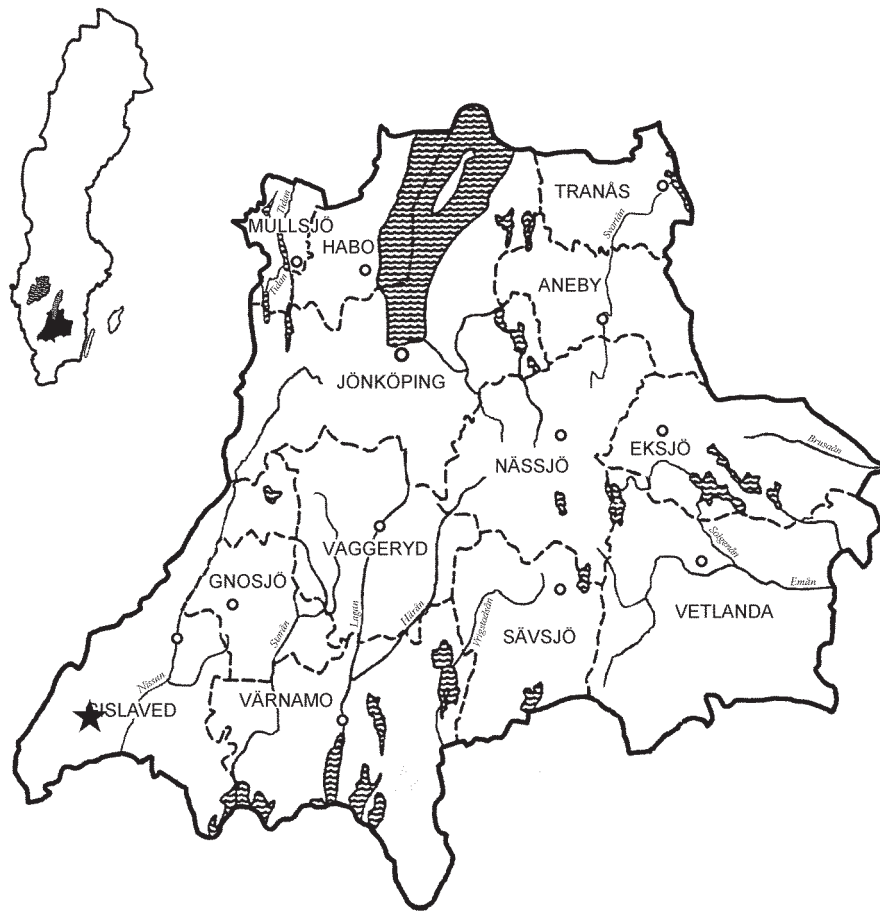

Antikvarisk kontroll

Gravar och murrester på Södra Hestra kyrkogård

Schaktarbeten för el-ledningar på Södra Hestra kyrkogård

*Södra Hestra socken i Gislaveds kommun
Jönköpings län*

Rapport: Christina Helander

Grafisk design: Anna Stålhammar

Tryckning och distribution: Birgitta Blomkvist och Marita Tidblom

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2008

Innehåll

Inledning.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Resultat.....	5
Sammanfattning.....	6
Administrativa uppgifter.....	7
Referenser.....	8
Tryckta källor.....	8
Arkiv.....	8

Bilagor

Bilaga 1. Schaktplan

FIGUR 1. Utdrag ur den digitala fastighetskartan motsvarande den ekonomiska kartans blad Södra Hestra 5C 7i. Skala 1:10 000.

Inledning

Med anledning av att kyrkorådet i Södra Hestra avsåg att dra in el i Södra Hestra kyrka utförde Jönköpings läns museum den 11 december 1984 en antikvarisk schaktkontroll inom området för den medeltida kyrkogården. Föreliggande rapport, som sammanställdes år 2008, grundas på en preliminär arkivrapport gjord av Björn Varenius, som också var ansvarig i fält.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Södra Hestra socken är en sjö- och mossrik bygd i Jönköpings läns sydvästra del. Socknen genomkorsas i nordsydlig riktning av Västerån och Österån. Även om fornlämningsbilden är relativt begränsad tyder en hållkista på aktiviteter redan under yngre stenålder. Gårdsnamnsändelserna *-hult* och *-ryd* visar på bebyggelse med början under sen järnålder och tidig medeltid. Även namnet *hester/hestra* kan spåras till denna tid (Svenskt ortnamnslexikon).

Kyrkan och kyrkbyn ligger vid Hestrasjöns norra strand i ett markant krönläge med omgivande sank hagmarker i väster och norr. Dagens kyrka är uppförd år 1829 men dess föregångare var sannolikt av medeltida datum och skall ha legat strax söder om denna (Gullbrandsson 2007). I området finns till exempel ett flertal fyndplatser (RAÄ 19:2 och 3, RAÄ 211, RAÄ 225:2) bebyggelseämningar (RAÄ 107, RAÄ 170 och RAÄ 171), en bro (RAÄ 106), en boplatz (RAÄ 105), ett röse (RAÄ 43) och en stensättning (RAÄ 117). Det finns också en uppgift från år 1668 om en ”gravsten med runor”, men någon sådan kunde inte konstateras under inventeringen år 1983. Det finns också en uppgift från år 1870 om en dopfunt i sten, som troligen var medeltida (FMIS).

Socken har varit en utpräglad småbrukarbygd med ett säteri - Samseryd - med anor från 1500-talet. Sockennamnet uppträder i skrift första gången år 1310 (F-topo).

Resultat

Ledningsschaktet, som var cirka 150 meter långt, började invid långhusets västra gavelvägg, söder om vapenhuset, och drogs norrut, förbi ingången och vidare mot bogårdsmuren. Omedelbart väster om vapenhuset framkom en stenmur som låg i SO–NV riktning och som kunde följas sex meter norrut. Den var belägen omkring 0,3–0,4 meter under markytan. Den nordliga delen var kraftigt raserad, medan den södra var mer välbevad. Muren var cirka 1,1 meter bred och bestod av kallmurade stenar med en storlek av 0,5–0,6 meter. Den var bevarad upp till två–tre skift och några stenar bar spår av bruk. Möjligen är det en rest av den gamla kyrkans mur. Muren var ursprungligen nedgrävd i fuktig, brun sand med spår av ställvisa humushorisonter, bland annat under de översta stenarna. I

den södra delen av schaktet framkom ytterligare ett par stenar som efter dokumentation togs bort. I anslutning till muren framkom spridda skelettdelar men i övrigt påträffades inga fynd. Området var till viss del redan tidigare stört av ledningsdragningar.

Sammanfattning

Med anledning av att kyrkorådet i Södra Hestra avsåg att dra in el i Södra Hestra kyrka utfördes år 1984 en antikvarisk kontroll i samband med schaktningsarbetet. Området var sedan tidigare omrört av ledningsdragningar men ändå påträffades sporadiska rester av en mur med spår av bruk. Muren, som möjligen är en rest av den gamla kyrkans mur, kunde följas omkring sex meter. I anslutning till denna fanns också spridda skelettdelar. I övrigt hittades inga fynd.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens tillstånd:	11391-1409-84
Jönköpings läns museums dnr:	105/83
Beställare:	Kyrkorådet
Rapportansvarig:	Christina Helander
Fältansvarig:	Björn Varenius
Fältarbetstid:	1984-11-12
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Gislaveds kommun
Socken:	Södra Hestra socken
Församling	Södra Hestra
Fastighetsbeteckning:	Södra Hestra 1:1
Belägenhet:	Ekonomiska kartans blad Södra Hestra 5C 7i.
Koordinater:	X: 6335804,8 Y: 1344652,7
Undersökningsyta:	150 löpmetrar
Fornlämningstyp:	Medeltida kyrkogård
Tidsperiod:	Medeltid
Negativ nr:	2001/3: 2298-2304

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor

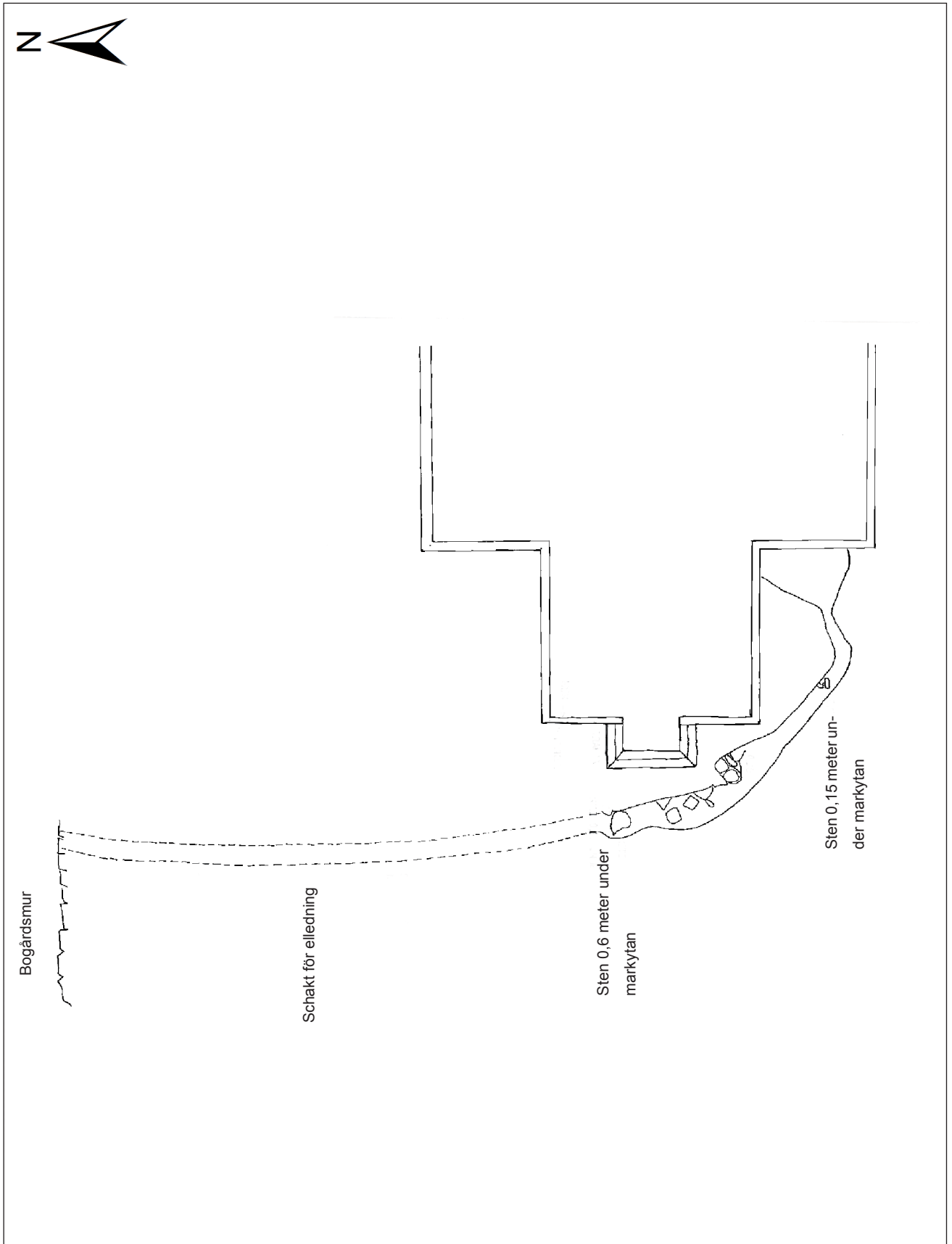
Gullbrandsson, Robin. 2007. *Södra Hestra kyrkogård*. Jönköpings läns museum. Byggnadsvårdsrapport 2007:109. Jönköping.

Svenskt ortnamnslexikon. 2003. Utarbetat inom språk- och folkminnesinstitutet och institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. Red: Mats Wahlberg. Uppsala.

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. Jönköping.

F-topo. Historisk-topografisk databas över Jönköpings län. www.jkpglm.se/kulturmiljo/ortnamn.html.

Plan över kabelschaktets dragning. Schaktets längd var cirka 150 meter.

Med anledning av att kyrkorådet i Södra Hestra avsåg att dra in el i Södra Hestra kyrka utfördes år 1984 en antikvarisk kontroll i samband med schaktningsarbetet. Området var sedan tidigare omrört av ledningsdragningar men ändå påträffades sporadiska rester av en mur med spår av bruk. Muren, som möjligen är en rest av den gamla kyrkans mur, kunde följas omkring sex meter. I anslutning till denna fanns också spridda skelettdelar. I övrigt hittades inga fynd.